

Erasmus+

2024-2-TR01-KA210-ADU-000280841

Pokročilá digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím pro seniory

DIGIMedia4Sen

ERASMUS+

2024-2-TR01-KA210-ADU-000280841

Pokročilá digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím pro seniory

Vzdělávací Program

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI
TURKISH NATIONAL AGENCY

Co-funded by
the European Union

2024-2-TR01-KA210-ADU-000280841

Pokročilá digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím pro seniory

Úvod

V dnešním rychle se měnícím digitálním světě je nezbytné umět se bezpečně a efektivně orientovat v záplavě online informací. Projekt DIGIMEDIA4SEN si klade za cíl posílit dovednosti digitální mediální gramotnosti u dospělých ve věku 50 let a více, stejně jako u lektorů a mediálních školitelů, kteří je podporují.

Program pomáhá účastníkům kriticky hodnotit mediální sdělení, rozpoznávat a zvládat dezinformace a stát se zodpovědnými, sebejistými a etickými digitálními občany. Kombinuje teorii s praxí prostřednictvím interaktivních aktivit a příkladů z reálného života.

Toto kurikulum vychází z principů vzdělávání dospělých (andragogiky) a oceňuje životní zkušenosti a předchozí znalosti účastníků. Analýza potřeb provedená před zahájením výuky identifikuje dovednostní mezery, očekávání a cíle tak, aby obsah vzdělávání byl relevantní a motivující.

Globální zkušenosti, například pandemie COVID-19, ukázaly význam digitální gramotnosti. Starší dospělí s digitálními dovednostmi dokázali lépe zvládat izolaci i tok informací, zatímco jiní měli obtíže. Nabídkou interaktivního vzdělávání tento program posiluje účastníky v tom, aby digitální nástroje používali sebejistě, kriticky analyzovali online informace a uplatňovali etické online chování.

Konečným cílem kurikula DIGIMEDIA4SEN je podpora celoživotního učení, digitálního začleňování a budování odolných a dobře informovaných komunit.

Informace o programu

- Cílová skupina: Dospělí ve věku 50+ a letoři vzdělávání dospělých se zájmem o digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím.
- Doba trvání: 24 hodin
- Koordinující organizace: Çorum Adult Education Center, Turecko.
- Partneři: Contemporary Pleven Media Foundation (Bulharsko), Europe for You (Česká republika) a Lifelong Education Science, Art and Culture Association (LESACA, Turecko).

Struktura kurzu

Kurikulum se skládá ze čtyř vzájemně propojených modulů navržených s důrazem na flexibilitu, praktičnost a souvislost s reálným životem. Každý modul obsahuje lekce podporující aktivní účast, sdílení zkušeností a okamžité uplatnění dovedností v každodenním životě.

Modul 1: Úvod do digitálních médií a základních digitálních dovedností (6 hodin)

Obecný cíl

Tento modul účastníkům představuje hlavní pojmy digitálních médií, pomáhá jim naučit se efektivně

Co-funded by
the European Union

používat základní digitální zařízení a nástroje a učí je základní zásady bezpečného chování online. Podporuje starší dospělí v adaptaci na digitální svět a posiluje jejich sebejistotu při používání technologií.

Očekávané výsledky učení

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- rozpoznat různé typy digitálních médií a jejich hlavní účely;
- používat alespoň dvě digitální zařízení (počítač, tablet nebo chytrý telefon) pro každodenní úkoly;
- vyhledávat informace online pomocí klíčových slov a filtrů;
- vytvářet, odesílat a spravovat e-mailové zprávy bezpečným způsobem;
- uplatňovat silné postupy ochrany hesel a soukromí na sociálních sítích.

Materiály:

- Brožura s vizuály a klíčovými pojmy
- Infografika „Můj digitální otisk“
- Krátká videa: What is Digital Media?, How the Internet Works
- Pracovní listy pro identifikaci zařízení a bezpečných hesel

Lecke 1.1: Pochopení digitálních médií v každodenním životě (2 hodiny)

1. Zkoumání světa digitálních médií

Účastníci zkoumají různé typy digitálních médií, jako jsou webové stránky, blogy, zpravodajské portály, video platformy (YouTube), podcasty a streamovací služby (Netflix, Spotify). Diskutují o tom, jak mohou tato média podporovat každodenní potřeby, jako je učení, zábava a komunikace.

Příklad: Hledání místních zpráv na YouTube nebo sledování kuchařského kanálu na Instagramu místo sledování televize.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni vysvětlit jeden rozdíl mezi tradičními a digitálními médii pomocí příkladu z každodenního života.

2. Sociální média a každodenní komunikace

Účastníci se učí o populárních platformách sociálních médií (Facebook, Instagram, WhatsApp, X) a o tom, jak používat základní nástroje interakce, jako je označování „líbí se mi“, sdílení, komentování a zasílání zpráv. Diskutují také o tom, jak se mohou šířit nepravdivé informace, například prostřednictvím falešných zdravotních tipů nebo podvodných zpráv ve skupinách WhatsApp.

Aktivita: „Najdi falešný obsah“ – účastníci analyzují skutečné i falešné příspěvky na sociálních sítích.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni rozpoznat znaky nespolehlivého obsahu na sociálních sítích.

3. Co je digitální stopa?

Digitální stopa jsou stopy, které lidé zanechávají online – navštívené webové stránky, vyhledávání a sdílené informace. Účastníci se učí, jak tyto stopy ovlivňují jejich digitální reputaci a jak je zodpovědně spravovat.

Příklad: Starý veřejný komentář nebo fotografie se může v online vyhledávání objevit i po mnoha letech.

Interaktivní úkol: „Můj digitální otisk“ – účastníci přemýšlejí o svých vlastních online stopách a diskutují o tom, jak je mohou chránit.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni uvést příklady své digitální stopy a popsat způsoby jejího bezpečného spravování.

4. Online identita a digitální reputace

Účastníci zkoumají, jak jejich online identita odráží jejich skutečnou osobnost. Učí se, jak online chování ovlivňuje reputaci a jak si vybudovat pozitivní digitální image.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni uvést dvě činnosti, které pomáhají vytvářet a udržovat pozitivní digitální reputaci.

Klíčové pojmy (jednoduchá vysvětlení):

- *Digitální stopa:* stopy, které po sobě zanecháváte na internetu.
- *Digitální reputace:* dojem, který si o vás vytvářejí ostatní na základě vašeho online chování.

Lekce 1.2: Používání digitálních zařízení a online nástrojů (2 hodiny)

1. Objevování zařízení

Účastníci porovnávají počítače, tablety a chytré telefony a poznávají jejich hlavní funkce. Procvičují přenos dat, používání cloudových úložišť (Google Drive, iCloud) a synchronizaci zařízení.

Aktivita: „Objev své zařízení“ – účastníci zkoumají novou funkci svého zařízení a sdílejí ji s ostatními.

2024-2-TR01-KA210-ADU-000280841

Pokročilá digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím pro seniory

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni identifikovat klíčové funkce svých digitálních zařízení a používat je pro základní úkoly.

2. Chytré vyhledávání

Účastníci se učí, jak najít přesné informace pomocí Googlu nebo jiných vyhledávacích nástrojů. Procvičují techniky, jako například:

- použití uvozovek pro přesné fráze,
- vyloučení slov pomocí minusového znaménka,
- vyhledávání v rámci konkrétní webové stránky pomocí „site:“,
- filtrování výsledků podle data nebo jazyka.

Příklad: Vyhledávání „healthy recipes site:bbc.com“ pro nalezení důvěryhodných výsledků.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni provést online vyhledávání s použitím alespoň jednoho pokročilého vyhledávacího operátoru.

3. Základní dovednosti práce s e-mailem

Účastníci si vytvoří nebo aktualizují své e-mailové účty (Gmail, Outlook) a učí se odesílat, přijímat a organizovat e-maily. Procvičují připojování souborů a rozpoznávání spamových nebo podvodných zpráv.

Příklad: Rozpoznání falešné doručovací zprávy, která žádá o platbu.

Praktický úkol: Odeslání testovacího e-mailu s přílohou jinému účastníkovi.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni odesílat a přijímat e-maily bezpečně a identifikovat podezřelé nebo falešné zprávy.

Lekce 1.3: Bezpečné a soukromé chování online (2 hodiny)

1. Hesla a zabezpečení účtů

Účastníci se učí vytvářet silná hesla pomocí kombinace písmen, čísel a symbolů. Zkoumají správce hesel, jako jsou LastPass nebo Bitwarden, a chápou, proč by měl mít každý účet jedinečné heslo.

Aktivita: „Password Check-Up“ – účastníci přepisují slabá hesla, aby je posílili.

Cíl učení:

Co-funded by
the European Union

- Účastníci budou schopni vytvářet silná a bezpečná hesla pro své účty.

2. Rozpoznávání online podvodů

Účastníci se učí o phishingových e-mailech, falešných webových stránkách a podvodných zprávách. Diskutují o tom, jak rozpoznat a vyhnout se online podvodům, zejména těm, které cílí na starší dospělé.

Příklad: Zpráva předstírající, že je z pošty nebo banky, která žádá o osobní údaje.

Aktivita: Prohlížení příkladů podvodných e-mailů a označování varovných signálů.

Tip pro místní přizpůsobení:

Lektoři zahrnou důvěryhodné a relevantní zdroje pro každou zemi, například:

- pravatami.bg, pariteni.bg (Bulharsko)
- turkiye.gov.tr (e-Devlet) (Turecko)
- ct24.cz (Česká republika)

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni rozpoznat běžné typy online podvodů a vysvětlit, jak se jim vyhnout.

3. Správa soukromí na sociálních sítích

Účastníci se učí, jak upravovat nastavení soukromí na Facebooku, Instagramu a WhatsAppu. Procvičují ovládání toho, kdo vidí jejich příspěvky, správu osobních údajů a blokování nežádoucího obsahu.

Aktivita: „Privacy in Practice“ – účastníci během lekce změní jedno nastavení soukromí.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni použít nastavení ochrany soukromí alespoň na jedné platformě sociálních sítí.

Hlavní poznatky

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- ✓ porozumět tomu, co jsou digitální média a jak souvisejí s každodenním životem;
- ✓ používat digitální zařízení sebejistě;
- ✓ vyhledávat a ověřovat informace efektivně;
- ✓ chránit své online soukromí a bezpečí;
- ✓ budovat povědomí o své online identitě a reputaci.

Co-funded by
the European Union

Celkový výsledek:

Účastníci se stanou sebejistějšími, informovanějšími a bezpečnějšími uživateli digitálního světa.

Modul 2: Mediální gramotnost, kritické myšlení a etika (6 hodin)**Obecný cíl**

Tento modul rozvíjí schopnost účastníků analyzovat mediální obsah kriticky a eticky. Posiluje jejich dovednosti kritického myšlení, pomáhá jim rozpoznávat manipulaci a zkreslení a podporuje zodpovědné a ohleduplné online chování. Prostřednictvím reálných mediálních příkladů, skupinových diskusí a praktických cvičení se účastníci učí porozumět tomu, jak média ovlivňují emoce, názory a společnost.

Očekávané výsledky učení

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- identifikovat a analyzovat hlavní prvky textových, vizuálních a video médií;
- rozpoznat manipulaci a emocionální vliv v mediálních sděleních;
- používat strategii dotazování při ověřování spolehlivosti informací;
- porozumět základním etickým principům žurnalistiky a používání médií;
- uplatnit metodu „Přemýšlej, než něco sdílíš“ před sdílením obsahu online.

Materiály:

- Kontrolní seznam „5W1H“
- Plakát „Přemýšlej, než něco sdílíš“
- Reálné mediální příklady a etické dilemata
- Krátká videa: How the Media Shapes Perception

Lekce 2.1: Rozkládání mediálních sdělení (2 hodiny)**1. Jak jsou mediální sdělení vytvářena**

Účastníci se učí, jak jsou mediální sdělení vytvářena pomocí textu, vizuálů a videa. Zkoumají titulky, úvody, citace a zdroje, aby pochopili, jak jazyk a design ovlivňují význam. Příklady ukazují, jak fotografie, infografiky nebo úpravy videa mohou změnit to, jak příběh působí.

Příklad: Porovnání původní fotografie s verzí oříznutou tak, aby skryla osobu nebo objekt.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni identifikovat klíčové prvky mediálního sdělení a vysvětlit, jak každý prvek ovlivňuje význam.

2. Analýza titulků a vizuálů

Účastníci zkoumají, jak titulky přitahují pozornost a jak mohou někdy zavádět. Také zjišťují,

zda vizuály odpovídají příběhu nebo byly vytrženy z kontextu.

Aktivita: „Headline or Hook?“ – účastníci přiřazují zavádějící titulky ke skutečným zprávám.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni rozlišit rozdíly mezi titulky, vizuály a obsahem článku a posoudit, zda je příběh spolehlivý.

3. Emoční manipulace v médiích

Účastníci diskutují o tom, jak emoce jako strach, hněv, naděje nebo smutek bývají používány k ovlivňování čtenářů a diváků. Analyzují příklady z reálného života, jako jsou nepravdivá zdravotní tvrzení během pandemie nebo emocionální charitativní reklamy.

Aktivita: „Emotion and Message“ – účastníci identifikují, jaké emoce jsou použity ve vybraných mediálních ukázkách a proč.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni rozpoznat, jak se emocionální podněty používají k ovlivnění názorů a rozhodování.

Klíčové pojmy:

- Manipulace: nespravedlivé ovlivňování pocitů nebo názorů lidí.
- Zaujatost (Bias): preference nebo postoj, který brání objektivitě.
- Propaganda: šíření sdělení s cílem podpořit konkrétní věc nebo názor.

Lekce 2.2: Rozvoj dovedností kritického myšlení (2 hodiny)

1. Zpochybňování mediálního obsahu metodou 5W1H

Účastníci se učí analyzovat informace pomocí šesti hlavních otázek: Who, What, When, Where, Why a How.

Příklady a vodící otázky:

- Kdo to vytvořil? Je autor důvěryhodný, nebo anonymní?
- Jaké sdělení to předává?
- Kdy to bylo zveřejněno? Je to aktuální?
- Kde se to stalo? Jaký je kontext?
- Proč to bylo sdíleno? Za účelem informovat, přesvědčit, nebo prodat?
- Jak je to prezentováno – jaký tón, slova nebo vizuály jsou použity?

Aktivita: „Ask Before You Believe“ – účastníci používají kontrolní seznam 5W1H k analýze online článku.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni použít přístup 5W1H k posouzení přesnosti a účelu informace.

2. Pochopení mediálního vlivu a vnímání

Účastníci zkoumají, jak média formují veřejné mínění a ovlivňují rozhodování o otázkách týkajících se zdraví, životního prostředí nebo politiky. Porovnávají, jak je stejná událost pokryta různými mediálními zdroji, aby zjistili, jak rámování mění vnímání.

Příklad: Porovnání toho, jak dvě noviny popisují zdražení paliva nebo protest.

Aktivita: „Same Story, Different Frame“ – účastníci čtou dvě verze jednoho příběhu a identifikují rozdíly v tónu, důrazu a sdělení.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni vysvětlit, jak mediální rámování může změnit porozumění téže události.

3. Vnímání událostí z různých perspektiv

Účastníci diskutují o tom, jak lidé z odlišných kultur nebo s rozdílným politickým zázemím mohou vnímat stejnou událost různě. Procvičují empatii a kritické uvědomění porovnáváním národních a mezinárodních zdrojů.

Aktivita: „Two Sides of One Story“ – skupiny analyzují, jak je jedno téma prezentováno v místních a zahraničních médiích.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni identifikovat více perspektiv a pochopit, jak kultura a kontext ovlivňují interpretaci.

Tip pro místní přizpůsobení:

- Anadolu Ajansı (Turecko)
- BNT News (Bulharsko)
- Česká televize (Česká republika)

Lekce 2.3: Etika a zodpovědné používání médií (2 hodiny)

1. Pochopení novinářské etiky

Účastníci se učí o základních principech etické žurnalistiky: pravdivost, nestrannost, objektivita, transparentnost, respekt k soukromí a veřejnému zájmu. Diskutují o tom, co se stane, když jsou tyto hodnoty ignorovány, například ztráta důvěry nebo polarizace.

Aktivita: „Ethical or Not?“ – účastníci hodnotí reálné nebo fiktivní mediální příběhy a rozhodují, zda splňují etické standardy.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni popsat základní etické principy, které řídí zodpovědnou žurnalistiku, a vysvětlit, proč jsou důležité.

2. Zodpovědnost při sdílení: Můj digitální závazek

Účastníci diskutují o své osobní zodpovědnosti jako mediálních konzumentů a lidí, kteří obsah sdílejí. Přemýšlejí o tom, jak může sdílení nepravdivých nebo neověřených informací způsobit škodu nebo zmatek.

Aktivita: „My Digital Responsibility Oath“ – každý účastník napíše osobní pravidlo, jako například „Zkontroluji informace před sdílením“ nebo „Přemýšlím, než zveřejním“.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni vysvětlit důležitost osobní zodpovědnosti při sdílení obsahu online.

3. Pět otázek, které si položit před sdílením

Účastníci trénují metodu „Přemýšlej, než něco sdílíš“. Učí se ověřit pět jednoduchých otázek předtím, než něco přepošlou, sdílejí nebo komentují online.

Pět otázek:

1. **Co je zdroj?** Kdo ho publikoval? 'Je spolehlivý nebo anonymní?
2. **Jsou tam důkazy?** Jsou tam podpurná fakta, data nebo názory expertů?
3. **Co je účel?** Je účelem informovat, prodávat nebo manipulovat?
4. **Je to aktuální?** Je datum aktuální nebo je obsah recyklovaný?
5. **Vyvolává emoce?** Vyvolává vztek, rozrušuje mě nebo mě činí šťastným?

Aktivita: „Sdílet nebo ne?“ – účastníci hodnotí reálné nebo simulované příspěvky a rozhodují, zda by je sdíleli či nikoli, a vysvětlují své důvody.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni použít pět otázek ke zodpovědnému posouzení online obsahu.

Hlavní poznatky

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- ✓ porozumět tomu, jak jsou mediální sdělení vytvářena a jak ovlivňují emoce a názory;
- ✓ ověřovat a kontrolovat informace pomocí metody 5W1H;
- ✓ rozpoznat manipulaci, zaujatost a emocionální podněty v médiích;

- ✓ porozumět základním etickým principům žurnalistiky a zodpovědné komunikace;
- ✓ používat praktické nástroje, jako je kontrolní seznam 5 otázek, před sdílením informací online.

Celkový výsledek:

Účastníci se stávají kritičtějšími, zodpovědnějšími a etičtějšími uživateli médií, kteří dokáží samostatně myslet, respektují pravdu a přispívají pozitivně k digitálním komunitám.

Modul 3: Dovednosti pro zvládání dezinformací (6 hodin)

Obecný cíl

Tento modul pomáhá účastníkům pochopit, jak jsou dezinformace vytvářeny a šířeny. Zavádí praktické nástroje a strategie pro identifikaci, analýzu a ověřování online obsahu. Hlavním cílem je umožnit účastníkům rozlišovat mezi falešnými a přesnými informacemi a sebejistě používat metody ověřování faktů. Modul kombinuje teorii s praktickým, zážitkovým učením.

Očekávané výsledky učení

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- vysvětlit rozdíl mezi misinformací, dezinformací a malinformací;
- rozpoznat běžné jazykové a vizuální znaky falešných zpráv;
- identifikovat, proč mohou být starší dospělí zranitelnější vůči dezinformacím;
- efektivně používat nástroje pro ověřování faktů a obrázků;
- ověřovat online informace porovnáváním s více zdroji.

Materiály:

- Sada nástrojů pro ověřování faktů „Spot Fake News“
- Pracovní listy k příběhům šířícím se virálně a k rozpoznávání deepfake
- Případové studie o zdravotnických a volebních dezinformacích
- Krátká videa

Lekce 3.1: Porozumění dezinformacím a jejich rozpoznávání (2 hodiny)

1. Porozumění typům nepravdivých informací

Účastníci se učí rozdíly mezi misinformací, dezinformací a malinformací:

- **Misinformace:** nepravdivá informace sdílená bez škodlivého úmyslu.
- **Dezinformace:** nepravdivá informace sdílená se záměrem klamat.
- **Malinformace:** pravdivá informace sdílená za účelem způsobit někomu škodu nebo narušit soukromí.

Příklad: Někdo sdílí starou fotografii povodně a myslí si, že je z dneška (misinformace), zatímco jiná osoba tutéž fotografii sdílí úmyslně, aby vyvolala paniku (dezinformace).

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni vysvětlit rozdíl mezi těmito třemi typy informačního narušení pomocí skutečných příkladů.

2. Rozpoznávání jazykových a vizuálních znaků falešných zpráv

Účastníci zkoumají, jak lze jazyk, vizuální prvky a titulky manipulovat, aby vznikly falešné zprávy. Analyzují přehnané titulky, gramatické chyby a emocionální jazyk, který má za cíl upoutat pozornost.

Také porovnávají reálné a falešné vizuály, aby se naučili identifikovat známky úprav fotografií nebo odstranění kontextu.

Aktivita: „Smyslené nebo skutečné?“ – účastníci analyzují dvojice zpravodajských příběhů a rozhodují, který je pravý.

Cíl učení:

- Účastníci budou schopni rozpoznat typické jazykové a obrazové znaky falešných zpráv.

3. Proč jsou starší dospělí zranitelnější vůči dezinformacím

Účastníci diskutují, proč některé věkové skupiny, zejména starší dospělí, mají větší tendenci uvěřit a sdílet nepravdivý obsah. Lekce vysvětluje jednoduché výzkumné poznatky:

- starší uživatelé často příliš důvěřují známým zdrojům;

Diskuze: Účastníci sdílejí své osobní zkušenosti se zavádějícími zprávami (například falešný zdravotní tip na WhatsAppu).

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni popsat klíčové důvody, proč jsou starší dospělí více zranitelní vůči dezinformacím, a navrhnout osobní preventivní strategie.

Lekce 3.2: Strategie pro rozpoznávání a rozlišování nepravdivých informací (2 hodiny)**1. Analýza virálních falešných zpráv**

Účastníci studují populární příklady virální dezinformace, jako jsou falešné rady proti COVID-19, politické fámy nebo zavádějící tvrzení o přírodních katastrofách. Diskutují o tom, proč lidé těmto příběhům věří a jak se rychle šíří prostřednictvím sociálních médií.

Aktivita: „Proč se to rozšířilo?“ – účastníci pracují v malých skupinách a zjišťují, jak se falešný příběh šířil online.

Očekávaný výsledek učení:

Co-funded by
the European Union

- Účastníci budou schopni identifikovat hlavní důvody, proč se falešné zprávy šíří, a vysvětlit, co je činí přesvědčivými.

2. Technologie deepfake a jejich rozpoznávání

Účastníci jsou seznámeni s deepfaky – videi nebo audiem vytvořeným pomocí umělé inteligence, které vypadají a znějí skutečně. Učí se rozpoznávat varovné signály, jako je nepřirozené mrkání, podivné stíny, nesouhlasící pohyb rtů nebo nepravděpodobné pohyby očí.

Aktivita: Sledování a analýza krátkých ukázek deepfake videí, poté sdílení pozorování.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni identifikovat vizuální a zvukové znaky, které naznačují, že jde o deepfake video.

Klíčové pojmy (jednoduché definice):

- **Deepfake:** falešné video nebo audio vytvořené pomocí umělé inteligence.
- **Manipulace:** úprava médií tak, aby vytvořila falešný dojem.

3. Algoritmy sociálních médií a informační bubliny

Účastníci se učí, jak sociální mediální platformy zobrazují uživatelům pouze obsah, který odpovídá jejich zájmům – vytvářejí tak „filtrační bubliny“ nebo „ozvěňové komory“, kde lidé zřídka vidí odlišné názory. Diskutují o tom, jak toto zvyšuje riziko uvěření dezinformacím.

Aktivita: „Breaking the Bubble“ – účastníci zkoumají způsoby, jak sledovat rozmanité stránky a zdroje zpráv.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni vysvětlit, jak algoritmy personalizují obsah, a popsat strategie pro přístup k různým úhlům pohledu.

Tip pro místní adaptaci:

Zahrnout příklady populárních sociálních médií v každé zemi (např. Facebook a TikTok v Turecku, Facebook a YouTube v Bulharsku, Twitter/X a Instagram v České republice).

Lekce 3.3: Nástroje pro ověřování a praxe (2 hodiny)

1. Používání stránek pro ověřování faktů

Účastníci jsou seznámeni s důvěryhodnými platformami pro ověřování faktů, jako jsou teyit.org, Doğruluk Payı, AFP Fact Check a Snopes. Učí se, jak vyhledat konkrétní tvrzení a zjistit, zda byla ověřena nebo vyvrácena.

Aktivita: „Check the Claim“ – účastníci si vyberou nadpis zprávy a ověří jej pomocí stránky pro ověřování faktů.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni použít alespoň jednu stránku pro ověřování faktů k ověření pravdivosti tvrzení.

Kultura – poznámka:

V Turecku jsou teyit.org a Doğruluk Payı členy International Fact-Checking Network (IFCN), což zajišťuje profesionální standardy ověřování.

2. Nástroje pro ověřování obrázků a videí

Účastníci se učí používat nástroje jako Google Reverse Image Search, TinEye nebo InVID pro ověřování vizuálního obsahu. Procvičují určování, kde se obrázek poprvé objevil, zda byl upraven a jaký je jeho původní kontext.

Aktivita: „Vyřeš záhadu“ – účastníci dohledávají původ obrázku nebo videa pomocí online nástrojů pro ověřování vizuálního obsahu.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni používat nástroje pro reverzní vyhledávání obrázků a ověřování videí k potvrzení pravosti vizuálního obsahu.

3. Praxe: „Je ta zpráva skutečná?“

Účastníci aplikují všechny své znalosti na reálné nebo simulované příklady falešných i skutečných zpráv. V malých skupinách používají nástroje pro ověřování faktů, diskutují o důkazech a rozhodují, zda je obsah důvěryhodný.

Aktivita: „Výzva k ověření“ – týmy analyzují několik příspěvků a prezentují, jak u každého potvrdily nebo vyvrátily tvrzení.

Výukový cíl:

- Účastníci budou schopni použít kroky a nástroje ověřování k posouzení přesnosti online zpráv nebo tvrzení.

4. Ověřování z více zdrojů

Účastníci se učí, jak potvrdit informaci kontrolou **více nezávislých a důvěryhodných zdrojů**. Procvičují porovnávání údajů, zaznamenávání rozdílů a rozpoznávání zaujatosti.

Aktivita: „Mapování spolehlivých zdrojů“ – účastníci ověřují krátký příběh tím, že jej porovnají ve třech různých mediálních výstupech.

Výukový cíl:

- Účastníci budou schopni použít techniky křížového ověřování k potvrzení, zda jsou informace konzistentní napříč více zdroji.

Klíčové závěry

Na konci tohoto modulu účastníci:

- ✓ porozumějí rozdílům mezi nepravdivou informací, záměrně klamavou informací a úmyslně škodlivým sdělením;
- ✓ dokážou rozpoznat jazykové a vizuální znaky falešného obsahu;
- ✓ budou vědět, proč mohou být starší dospělí zranitelnější, a jak toto riziko snížit;
- ✓ umějí používat nástroje pro ověřování textu, obrázků a videí;
- ✓ a ověří tvrzení porovnáním informací z více spolehlivých zdrojů.

Celkový výsledek:

Účastníci se stanou **kritickými, sebevědomými a dobře vybavenými digitálními občany**, kteří dokážou rozpoznat manipulaci, nezávisle ověřovat fakta a přispívat k důvěryhodnějšímu informačnímu prostředí.

Modul 4: Digitální občanství, povědomí a společenská participace (6 hodin)**Hlavní cíl**

Tento modul podporuje účastníky v tom, aby se stali odpovědnými a aktivními občany v digitálním světě. Pomáhá jim přistupovat ke spolehlivým informacím z oficiálních zdrojů, bezpečně se zapojovat do online komunit a pokračovat v digitálním vzdělávání během celého života. Modul také zvyšuje povědomí o etickém chování a digitálních právech a podporuje cíl projektu: celoživotní digitální začleňování.

Očekávané výsledky učení

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- vyhledat a používat spolehlivé online informace z oficiálních a akademických zdrojů;
- identifikovat dezinformace v citlivých tématech, jako je zdraví, životní prostředí a klima;
- zodpovědně se zapojovat do online aktivit a kampaní;
- používat platformy e-governmentu k přístupu k digitálním veřejným službám;
- vytvořit si osobní plán pro průběžné digitální učení a sebezdokonalování.

Materiály:

- Příručka digitálního občanství
- Pracovní list „Můj osobní digitální plán“
- Infografika „Zodpovědné sdílení v krizích“
- Videá: *Digitální občanství, Online aktivismus*

Lekce 4.1: Přístup ke spolehlivým informacím online (2 hodiny)

1. Správné používání oficiálních a akademických zdrojů

Účastníci se učí, jak přistupovat k přesným a důvěryhodným informacím z vládních webů (.gov), vzdělávacích webů (.edu) a organizací (.org). Zkoumají příklady, jako jsou ministerstva zdravotnictví, národní knihovny a univerzitní výzkumné portály.

Aktivita: „Důvěryhodné, nebo ne?“ – účastníci porovnají dva weby (oficiální zdravotnický web vs. příspěvek na sociální síti) a diskutují, který je spolehlivější a proč.

Výukový cíl:

- Účastníci budou schopni rozpoznat spolehlivé digitální zdroje a vysvětlit, proč jsou důvěryhodné.

2. Čtení a porozumění vědeckým informacím

Účastníci si procvičují, jak efektivně číst vědecký nebo zpravodajský článek. Učí se zaměřit na titulky, abstrakt a závěr a jak interpretovat základní grafy a tabulky.

Příklad: Čtení krátkého článku Světové zdravotnické organizace (WHO) a identifikace jeho hlavního sdělení.

Aktivita: „Čtení mezi řádky“ – účastníci procházejí krátký text a určují klíčové důkazy a závěry.

Výukový cíl:

- Účastníci budou schopni identifikovat spolehlivé zdroje a zodpovědně sdílet informace během společenských nebo přírodních krizí.

3. Bezpečné využívání služeb e-Governmentu

Účastníci jsou uvedeni do portálu e-Governmentu (e-Devlet) a učí se, jak přistupovat k digitálním veřejným službám, jako jsou zdravotní záznamy, daňové dotazy nebo rezervační systémy.

Aktivita: „Digitální přístup ke službám“

Účastníci prozkoumají portál e-Governmentu nebo webové stránky s místními veřejnými službami krok za krokem.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni bezpečně používat platformy e-Governmentu k přístupu k osobním a veřejným službám online.

Lekce 4.3: Celoživotní učení a digitální rozvoj (2 hodiny)

1. Sledování digitálních trendů

Co-funded by
the European Union

Účastníci se učí, jak sledovat nové technologie a platformy. Prozkoumávají důvěryhodné technologické zpravodajské zdroje, blogy, podcasty a webináře, aby porozuměli vývoji, jako je umělá inteligence, metaverzum nebo nové nástroje sociálních médií.

Aktivita: „Příprava na budoucnost“

Skupinové přemýšlení o tom, jak může technologie ovlivnit každodenní život v následujících pěti letech.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni identifikovat alespoň dva spolehlivé zdroje pro sledování digitálních trendů.

2. Zkoumání bezplatných online vzdělávacích platform

Účastníci jsou uvedeni do platform jako Coursera, edX, Khan Academy a EBA (Turecká síť vzdělávací informatiky). Učí se, jak se na kurzy registrovat a jak najít vzdělávací programy, které odpovídají jejich potřebám.

Aktivita: „Najdi svůj kurz“

Účastníci si vyberou online kurz a vysvětlí, proč si jej chtějí zapsat.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni zapsat se do online vzdělávací platformy a popsat, jak podporuje jejich osobní rozvoj.

3. Tvorba osobního plánu digitální gramotnosti

Účastníci si vytvářejí vlastní plán digitálního vzdělávání, aby mohli po skončení kurzu pokračovat v rozvoji svých digitálních dovedností. Plán zahrnuje osobní cíle, například:

- „Každý týden si přečtu jeden ověřený článek.“
- „Každý měsíc se naučím nový digitální nástroj.“
- „Přidám se k online komunitní skupině.“

Aktivita: „Moje digitální cesta“

Účastníci napíší a představí své osobní cíle digitálního učení.

Očekávaný výsledek učení:

- Účastníci budou schopni vytvořit a následovat jednoduchý plán celoživotního digitálního učení.

Hlavní přínosy

Na konci tohoto modulu budou účastníci schopni:

- ✓ porozumět tomu, jak vyhledávat přesné, oficiální a vědecké informace online;
- ✓ účastnit se bezpečně a odpovědně digitálních komunit;

- ✓ sebevědomě používat platformy e-governmentu a online služby;
- ✓ pokračovat v učení a rozvoji svých digitálních dovedností samostatně.

Celkový výsledek:

Účastníci se stanou aktivními, informovanými a odpovědnými digitálními občany, kteří pozitivně přispívají svým komunitám i online prostředí.

Metody a evaluace

V průběhu programu je silně podporována aktivní účast účastníků, sdílení zkušeností a samostatně řízené učení. V souladu s principy vzdělávání dospělých se program nezaměřuje pouze na předávání teoretických znalostí, ale také na rozvoj praktických dovedností, které mohou účastníci okamžitě využít v každodenním životě.

Učení probíhá prostřednictvím workshopů, simulací a interaktivních cvičení, nikoli tradičních přednášek. Tyto aktivní metody učení zajišťují, že si účastníci informace lépe zapamatují a že je učení více poutavé a příjemné.

a) Vstupní a výstupní test: měření pokroku

Na začátku a na konci programu účastníci absolvují krátký standardizovaný test, který měří jejich znalosti v oblasti digitální mediální gramotnosti a porozumění dezinformacím.

- Porovnání výsledků vstupního a výstupního testu ukazuje, o kolik se účastníci zlepšili.
- Výsledky pomáhají hodnotit efektivitu programu a identifikovat oblasti pro další zlepšení.

b) Interaktivní skupinové aktivity a workshopy: rozvoj dovedností

Na konci každého modulu účastníci pracují na cvičeních založených na reálných situacích, analýzách případových studií nebo hraní rolí.

- Tyto aktivity pomáhají propojit teoretické znalosti s praktickými životními situacemi.
- Posilují kritické myšlení, schopnost řešit problémy, týmovou práci a komunikační dovednosti.
- Skupinové prezentace a diskuse povzbuzují účastníky, aby se učili z různých perspektiv.

c) Pozorování a sebehodnocení: zaměření na proces učení

Lektoři používají hodnoticí formuláře k zaznamenání zapojení účastníků, jejich dotazů, spolupráce a výkonnosti během workshopů.

Účastníci také vyplňují formuláře sebehodnocení, aby reflektovali:

- co se naučili,
- kde měli obtíže, a
- jak plánují uplatnit nové dovednosti.

2024-2-TR01-KA210-ADU-000280841

Pokročilá digitální mediální gramotnost a boj proti dezinformacím pro seniory

Tato reflexe pomáhá účastníkům převzít odpovědnost za vlastní učení a uvědomit si svůj osobní pokrok.

**Co-funded by
the European Union**